

wishes, introduction, invitation, suggestion, compliment, praise etc. Phatic communication in spoken colloquial speech represented in drama text, a two-level formation, is specified with distinguishing among author's speech and personal speech. The role of verbal and non-verbal elements in phatic communicative situations is defined, main stages and means of its actualization are presented. Phatic speech means are examined in works by the Bukovynian writers whose creative heritage most clearly represents the oral spoken language of the Bukovynians from the late 19th to the early 20th centuries: Yu. Fedkovych, S. Vorobkevych, S. Yarychevskiy, I. Syniuk.

Key words: phatic metacommunication, phatic communication, phatic function, phatic situation, phatics, establishing contact between the speakers, maintaining verbal contact, verbal contact release.

Марія Ткачівська
(Івано-Франківськ)

УДК 811.161.2: 811.112.2

МОВА ГНІВУ АБО ВЕРБАЛЬНЕ ОПОГАНЕННЯ

Окреслено поняття «емоційне розкріпачення», «мова гніву», «вербальне опоганення». З'ясовано специфіку та засоби вербального опоганення. Подано класифікацію лексичних одиниць на позначення негативної характеристики жінки та наведено відповідні приклади. Дослідження здійснено на основі банку даних інституту німецької мови в Маннгаймі та німецькомовних словників лайливої лексики, у тому числі інтернет-словників. До уваги взято також діалекти, які тільки вказують на свою присутність у загальному корпусі інвективи на позначення жінки. Проте вони не є статистично значущими і належать до периферії відповідних семантичних підгруп. Результати дослідження обґрунтовано за допомогою статистичних даних. На основі опрацьованого матеріалу сформульовано висновки, в яких зазначено, що позначення негативних характеристик жінки в німецькій мові передусім асоційовано з її зовнішністю, моральними якостями та розумовими здібностями, меншою мірою – віком, домінантністю, надмірною балакучістю, плаксивістю тощо. Тема є малодослідженою і потребує подальшого аналізу.

Ключові слова: вербальне опоганення, мова гніву, емоційне розкріпачення, класифікація, семантичні підгрупи, характеристика.

Постановка проблеми та тлумачення основних понять. Існує багато причин уведення людини у стан гніву та люті, який виражається як невербальними, так і словесними засобами. Стан гніву потребує емоційного розкріпачення. Його основним виразником є мова гніву. Ядерною частиною мови гніву є вербальне опоганення. *Словесне або вербальне опоганення* – це лексичне оформлення заниженої оцінки з метою применшення, очорнення, зганьблення, спалювання, плямування, знеславлення та компрометування людини або групи людей, об'єктів неживої природи, а також приниження значення події, ситуації тощо. Оскільки гнів має різну шкалу вираження, для нього характерна широка палітра словесного оформлення. Саме аналіз лексичного матеріалу як вербалізації гніву є малодослідженою ланкою сучасного мовознавства, яка потребує ширших наукових розвідок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вербальне опоганення має різні відтінки та засоби виявлення, хоча в науковому обігу як поняття нами не зустрічалося. У наукових дослідженнях лексичні одиниці на позначення заниженої оцінки людини (предмета, явища тощо) та її образи розглядається як лихослів'я (використання паплюжної, сороміцької, непристойної лексики), табуована лексика (заборонена етикетом, цензурою, частиною суспільства або суспільством в цілому), обсценна лексика (від лат. *obscenus* – непристойний; образливий, лайливий), інвектива (від лат. *invectivus* – лайливий; позначає зневагу, образу, кривду), пейоратив (від лат. *reior* – гірший; позначає осудження, знищення), а також їх ширше, у тому числі, літературне представлення, наприклад, памфлет, діатриба (від лат. *diatriba* та грец. букв. *diatribe* – розтирання; гнівний виступ, гнівна звинувачувальна усна або письмова промова) та ін. Різновекторні характеристики лексичних одиниць на позначення заниженої оцінки людини розглядали такі українські та зарубіжні вчені, як В.Мокієнко, Т.Нікітіна, В.Хімік, Б.Успенський, В.Биков, В.Жельвіс, Л.Ставицька, О.Гаврилів, М.Лесюк, О.Голод, Л.Білоконенко,

А.Даниленко, Л.Клепуц, О.Кульчицька, Л.Ростомова, А.Скорофатова, Л. Широкоградюк, В. Демецька, О.Федорченко та ін.

Оскільки лексика на позначення заниженої оцінки використовується з метою образи однієї людини іншою, а також стирання її важливості в очах оточуючих, вербального очорнення її самоповаги, віртуального нищення (розтирання) людської гідності задля применшення людини (у тому числі і в її ж очах), вона має різнопланове словесне оформлення не лише у вигляді лайливих слів, але й вигуків, посилення, наказів тощо.

Метою нашої статті є окреслення значення нового поняття «*вербальне опоганення*», а також понять «*емоційне розкріпачення*», «*мова гніву*». Дослідження лексики на позначення гніву в німецькій мові та її використання при позначенні характеристики жінки, її розумових здібностей, рис характеру, вигляду тощо. Аналіз здійснюється на основі банку даних інституту німецької мови Маннгеймита німецькомовних словників лайливої лексики, у тому числі інтернет-словників. До уваги беруться також діалекти, які зазвичай тільки вказують на свою присутність у загальному корпусі інвективи на позначення жінки. Втім вони не є статистично значущими і належать до периферії відповідних семантичних підгруп.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожна мова наповнена чималим лексичним корпусом вербального оформлення незадоволення, іритації та люті, які складають основу мови гніву. *Мова гніву* – це вербальне обрамлення емоцій у вигляді закріплених у мові та мовленні лексичних одиниць, призначених для емоційного розкріпачення і приниження адресата, а також нейтральної лексики, яку використовує мовець для применшення оцінки адресата (людини, ситуації тощо). Мова гніву має різні способи вираження і може стосуватися як самого мовця, який вербально реагує на ту чи іншу людину, подію, думку, у тому числі, подає свою оцінку характеристики, а також лається (через певні, зазвичай несподівані, неприємні, непередбачувані, незаплановані події мовець спрямовує мову гніву на самого себе «-ся»), так і іншої людини чи групи людей, на які спрямована мова гніву (мовець *лає* когось, щось).

Одним із виразників мови гніву є вербальне опоганення. *Вербальне опоганення* – це ферментація стану афекту у слово, що виступає жвавою реакцією на певну людину, подію, інформацію, явище тощо, а також оцінна характеристика когось/чогось, в основі якої лежить ознака применшення, порівняння з нижчим, маловартісним як з метою образи когось/чогось, так із метою суб'єктивної констатації чийсь меншовартості. Наприклад, «*Du Esel!*», «*Er ist stur wie ein Esel*».

Вербальне опоганення є одним із підмурівків емоційного розкріпачення. *Емоційне розкріпачення* – це емансипація на рівні негативних відчуттів, це вербальне та невербальне звільнення від внутрішньої напруги, зниження «температури кипіння» психічного стану людини, послаблення напруженості у ставленні до когось (чогось), а також зниження шкали роздратованості, обурення, лютування, злості, осуду, бажання образи й викликання несхвального ставлення до когось (чогось).

Чоловіки та жінки по-різному ставляться до використання вербального опоганення, у тому числі лайливих слів. Це не тільки пов'язано з гендером, а й з наявністю лексичних одиниць, які використовує той чи інший співрозмовник, та від емоційного стану людини, її світосприйняття, шкали «нагрівання емоцій», виховання, оточення, віку, вміння володіти собою тощо. Якщо для підлітків часто *лайка* – це вияв дорослості, то для дорослих – це нерідко вияв «підліткової неконтрольованості». Було б хибним сприймати це як аксіому, проте *використання лайливої лексики* часто прямо пропорційне свідомому чи підсвідомому послабленню контролю. І тут вже не йдеться про жіночу манірність чи чоловічу невихованість. Дослідники стверджують, що останнім часом жінки лаються не менше, ніж чоловіки, підбираючи при цьому схожу інвективу. Все ж для приниження чоловіка та жінки існує різний підбір лексики опоганення, яка має свої особливості. Крім того, існує універсальна лексика яка підходить для послуговування нею як чоловіком, так і жінкою. Дослідження виявляє, що універсальна лексика опоганення існує не тільки для позначення класу «людина», без зосередження на гендерній диференціації, айусередині підкласів «жінка» (*Luder*), «чоловік» (*Mistkerl*, *Blödmann*), якою можна в загальному образити чоловіка чи жінку, не конкретизуючи їх негативних характеристик.

В німецькій мові існує ряд лексичних одиниць із заниженою оцінкою якості людини, характерних як для жінок, так і для чоловіків. До них належать: *Dummkopf*, *Schwein*, *Ratte*, *Nervensäge*, *Angsthase*, *Sau*, *Niete*, *Null*, *Lästermaul*, *Drecksau*, *Miststück* та ін. Вони можуть вживатися як окремо, так і поруч з іншими інвективами. Наприклад, «*Der Bruder des Angeklagten hat mich als Nutte, Hure und Miststück tituliert*», *erklärte die 50-Jährige* [1]. Незважаючи на це, більша кількість інвективи має лексичне оформлення, характерне порізно як для жінки, так і чоловіка.

Сучасна лінгвістика не може похвалитися широкою палітрою класифікацій інвективної лексики. До них належить семантична класифікація Кінер (1983), Шефлер (2000), Цеган (2008). Остання з них стосується тільки загальної короткої класифікації походження зоонімів (тварини, комахи, амфібії тощо), а не семантичної. Серед українських науковців відома семантична класифікація пейоративів О.Голод (2001).

О.Голод поділяє пейоративи на: 1. Пейоративи на позначення рис характеру і способу поведінки адресата: *Hosenbrunzler*, *Keifhexe*, *Tratschweib*, *Arschlecker*. 2. Універсальні пейоративи: *Sauluder*, *Scheißkerl*, *Mistkerl*, *Arschloch*, *Drecksack* (25%). 3. Пейоративи на позначення особливостей зовнішності і віку адресата: *Bohnenstange*, *(alte) Schachtel*, *(alter) Bock*. 4. Пейоративи на позначення регіональної та національної приналежності адресата: *Gescherter*, *Katzelmacher*, *Piefke*, *Tschusch* (4%). 5. Пейоративи на позначення професійної приналежності адресата: *Glanzarsch*, *Tippse* (3%) [2].

У нашому дослідженні пропонуємо класифікацію найбільш презентної у публіцистиці лексики опоганення за гендерними ознаками, а саме лексику опоганення жінки:

1. Зовнішній вигляд: *Püppchen* – 1098 слововживань, *Matrone* – 379; *atomb blonde Trampelsau* (одне з найгрубіших лайливих слів для жінки); *Besen* – (мов помело; страшнюча, тільки прибирає і не показується на люди); *dicke Nudel* (любить поїсти жирненьке); *Blade Blunzn*, *Blade Kistn* (дуже товста; австр.); *Gehsteigpanzer* (дуже товста; товста як танк); *Muachtl* (жирна + страшна; штирійське); *Transsibirische Breitarschgazelle* (дуже товста; товста як антилопа); *Gehsteigpanzer* (дуже товста), *Weiblicher Katamaran* (мов катамаран; товста.); *Klobesen* (із невдалою зачіскою, розкудлачена; віденьськ.); *Krautstauden* (не дуже приваблива; австр.), *Dampfwalze* (дуже товста + агресивна); *Bohnenstange* (суха як тичка); *Schragen* (суха + страшнюча + дурна; австр.); *Gewitterhexe* (страшна + завжди стогне), *Nebelkrähe* (страшна); *Breitarschantilope* (жінка з товстим задом); *gefüllte Gurke* (вагітна жінка); *Kropfnflock* (негарна + немудра), *Pfludan* (негарна + дурненька), *Pfurzglockn* (із товстим «задом»; штир.), *Schafßgradn* (страшнюча + дурна; віденьськ.); *Scheanglate Eun* (страшна; віденьськ.), *Schett n* (дбає тільки про зовнішність, дурненька; австр.);

2. Розпусна жінка: *Hure* – 3688 слововживань, *Schlampe* – 1366, *Pritsche* – 1333, *Flittchen* (жінка з багатьма зв'язками з чоловіками), *(Flitscherl, австр.)* – 397, *Schnalle* – 624, *Fotze* – 155, *Nutte* – 121, *Ficksau* – 11; *Brodl* («легка» дівчина, каринт.); *Bordsteinschwalbe* («легка» дівчина), *Randsteinschwalbe* = *Prostituierte*, *Corpsmatratze* (гарненька + дурненька, шукає зв'язки із корп. студентами; студ.), *Corpssschlampe* = *Corpsmatratze*; *Dorfmatratze* (особливо багато зв'язків з чол.), *Kurva* (= weibliche Prostituierte; польськ.);

3. Розумові здібності: *Blondine* – 5583 слововживання; *Blöndchen* – 336, *Dummchen* – 312; *Dumpfbacke* (дурна + блондинка); *Doofbacke* (дурна), *Chessä* (дурна; швейц.), *Dumpfnudel* (дурна), *Fiffi* (дуже наївна), *Gurke* – (миле позначення дурної жінки, вегет.), *Brunschl* (повільна в думанні жінка, не груб.); *Funsn* (дурненька);

4. Сердитість: *Schlagsoos* (франкфурт. діал.);

5. Балакучість: *Klatschbase* – 83, *Quatschkopf* – 77, *Quatschbase*, *Tratschtante*;

6. Сварливість, нестерпність: *Zicke* – 974 слововживання, *Xantippe* – 22, *Beißzange* (дуже сварлива і все знає краще); *Brumsumsel* (ображена; баварськ.), *Keifn* (любителька лайок; штир.), *Gewitterziege* (має пристрасть до сварок); *Periodengurke* (нестерпна у певні дні); *Pissgurke* (нестерпна), *Nervensäge*, *Trampel* (діє на нерви, австр.); *Pissnelke* = *Poisierstengel* (діє на нерви), *Schafßtacke* (стара + діє на нерви);

7. Слабкість, неспроможність: *Rabenmutter* – 1150 слововживань;

8. Сексуальні відхилення: *Lesbe* – 633 слововживання;

9. Домінантність: *Emanze* – 555 слововживань, *Hausdrache* – 83;

10. Плаксивість: *Heulsuse, Plärrpott=Heulsuse*,
11. Неврівноваженість, фальшивість, etc.: *Luder* – 3481; *Furie* – 947;
12. Вік: *alteSchachtel* (стара + дурна), *Auslaufmodell* (жінка, в якої позаду її найкращі роки);
13. Місце проживання: *Landpute, Dorftrampel* (селючка);
14. Занудність: *Trulla* (нудна + недбала + нервує; півн.нім.);
15. Професії: *Thekenschlampe* (кельнерка), *Schankdüse* (кельнерка), *Schankschnecke* (повільна кельнерка); *Reinigungsinspektorin* (прибиральниця, жарт.); *Luftmatratze* (стюардеса, жарт.); *Kuchltraktor* (кухарка, жарт. нижньоавстр.); *Tuttlsheriff* (політеса; австр.).

Для позначення жінки перш за все найбільша увага приділяється її зовнішньому вигляду, моральним якостям та розумовим здібностям. Розглядаючи розумові здібності жінки, чоловічій інвективі *Dummkopf* відповідає жіноча лексична одиниця *Dummchen*. Наприклад: «*Mit spielerischer Leichtigkeit und inatemberau bendem Tempo wechselt die in Köln auf gewachsene und in Zürich lebende Kabarettistin ihre Rollen, von Femme fatale bis zumnaiven Dummchen*». [4]

Зовнішня ознака, що відповідає позначенню волосся жінки, виходить за рамки прямого значення і переходить на рівень характеристики розумових здібностей (семантична формула «дурненька, обмежена»). Незважаючи на це існує ціла низка ситуативних рядів із позначенням ознаки «білявий колір волосся», без уточнення та алюзії на розумові здібності. Наприклад: *Auf den ersten Blick sah der Opel eine jungen Blondine im hohen Norden wie ein pinkfarbenes Polizeiauto aus*» [5].

До найбільш вживаних занижених характеристик жінки належить її моральна поведінка і впорядкованість сексуального життя. Серед найчастотніших лексичних одиниць на позначення розпусної жінки лексема *Hure* (3 688 слововживань). Наприклад: «*Zudem soll er ihre Freundin, die ebenfalls Lehrerin in Salzgitterist, mit «Hure und dreckige Schlampe» beschimpft haben*» [6]. Її змінена форма *Huri* не є широко представленою у публіцистиці і складає 61 слововживання. Наприклад: «*Frank Buchs er schwüle Salon-Erotik in «Huri, Schwäne fütternd»*» [7].

Продовжуючи синонімічний ряд на позначення жінки легкої поведінки прослідковуємо наступну закономірність: лексема *Schlampe* – 1 366 слововживань (Наприклад: «*Zuvor hatte die „Bild“-Zeitung berichtet, Loos sei von anonymen Nutzern als „abgehobener Superstar“ und „arrogante Schlampe aus dem Osten“ bezeichnet worden*») [8] та *Nutte* – 673 слововживання (Наприклад: «*Der Bruder des Angeklagten hat mich als Nutte, Hure und Miststücktituliert, erklärte die 50-Jährige*») [9]. Найменше слововживань прослідковуємо при аналізі таких лексичних одиниць як *Flittchen* – 397 (Наприклад: «*Noch nicht ein mal das Angebot der Prostituierten interessiert ihn: Er reißt ihr lediglich die Klamotten vom Leib und entlarvt sie als geldgieriges Flittchen*») [8] та *Schickse* – 134 слововживання (Наприклад: «*Eine blonde Schickse?*») [10].

Широко представлене позначення слабкості і неспроможності жінки як матері – *Rabenmutter* – (1 150 слововживань), кількість одиниць якої значно перевершує такі лексеми на позначення негативної характеристики моральної поведінки жінки як *Nutte, Flittchen, Schickse*, що засвідчує небайдуже ставлення суспільства до поверхневої ролі матері. Наприклад: «*Sie seim it dem Etikett «ledigund kinder los» gestartet und später als Rabenmutter beschimpft worden, weilsiewenige Wochen nach der Gebut ihrer Tochter wieder im Berufstand*» [11].

Позначення сердитої жінки належить до периферійних ознак характеристики жінки: *Furie* – 947 слововживань. Наприклад: «*Uma Thurman, begnadete Komödiantin und seit "Kill Bill" auch Stunt-Expertin, ist als fiese Furie mit fantastischen Fähigkeiten eine echte Schau – und hinreißend komisch*» [12].

Отже, при характеристиці негативних рис жінки найбільша увага приділяється її зовнішньому вигляду, а саме таким якостям як «товста» (дуже товста), «страшнюча», із частково підсилювальними ознаками стосовно відсутності розуму (дурна). Ознака «надто худа» вживається значно менше, що засвідчує негативне ставлення саме до жінок із надмірною вагою.

Позначення ознаки «розпусна жінка», «жінка легкої поведінки» (у тому числі у поєднанні із зовнішністю та розумовими здібностями (дурна, дурненька)) належить до ядрової частини інвективи на позначення негативної характеристики жінки. Лексема *Hure* має найвищу вживаність серед лексичних одиниць цієї підгрупи (3688 слововживань), що більше, ніж удвічі перевищує вживання у публіцистиці таких лексичних одиниць, як *Schlampe* – 1366, *Pritsche* – 1333. Всі інші лексичні одиниці цього синонімічного ряду мають значно менше слововживань.

Зовнішня ознака, що відповідає позначенню волосся жінки, виходить за рамки прямого значення і переходить на рівень характеристики розумових здібностей. Інвектива *Blondine* зазвичай слугує для позначення нерозторопної жінки (недотепа). Протенетно можливо абсолютно точно виокремити кількісну фіксацію лексичних одиниць на позначення занижених розумових здібностей жінки від лексичних одиниць на позначення її зовнішньої характеристики, позаяк у текстах нерідко мова йде тільки про зовнішні ознаки людини без конкретизації будь-яких інших. Утім, окрім лексеми *Blondine* (5583 слововживань) у сучасній публіцистиці презентноює лексема *Blöndchen* – 336 слововживань, яка кількісно перевищує інші інвективи на позначення розумових здібностей жінки (*Dummchen, Dumpfbacke, Dumpfnudel* тощо).

До найбільш презентних підгруп належать семантичні групи на позначення таких ознак, як «Фальшивість»: *Luder* – 3481, а також «Сварливість, нестерпність» (*Zicke* – 974 слововживання), «Неврівноваженість»: *Furie* – 947; «Слабкість, неспроможність»: *Rabenmutter* – 1150; «Сексуальні відхилення»: *Lesbe* – 633 та «Домінантність»: *Emanze* – 555. Такі семантичні підгрупи, як «Балакучість», «Плаксивість», «Вік», «Місце проживання» та інші належать за кількістю слововживань до периферійних. Частина з них має місце у словниках, але жодного разу не вживається у корпусі досліджуваних нами лексичних одиниць. Семантична підгрупа «Професії» серед розглянутих нами інвектив також має звужений професійний спектр і стосується у більшій мірі кваліфікації кельнера, і тільки поодинокі лексеми на позначення таких професій, як стюардеса, прибиральниця та політеска.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок у визначеному напрямі. Як засвідчує аналіз дослідження, для позначення негативних характеристик жінки в німецькій мові перш за все найбільша увага приділяється її зовнішньому вигляду, аморальним якостям (розпусті) та розумовим здібностям і менше віку, доміантності, надмірності, балакучості, плаксивості тощо. Оскільки результати дослідження базувалися на публіцистичному матеріалі, можемо передбачити, що в художній літературі вони могли б дещо відрізнитися від отриманих нами даних. Це означає, що досліджувана нами тема ще далеко не вичерпала свої можливості і потребує наступних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаврилів О. Німецько-український словник лайливих слів / Укладач О. Гаврилів. – Львів : Апріорі, 2005. – 144 с.
2. Голод О.Є. Особливості семантики та функціонування пейоративної лексики в сучасній німецькій мові : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / О.Є. Голод; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2001. – 18 с.
3. RHZ13/FEB.11625 Rhein-Zeitung, 11.02.2013, S. 20, Ressort: Lokal; Heftiger Streit wegen Darlehen über 300 Euro.
4. A98/MAR.18403 St. Galler Tagblatt, 24.03.1998, Ressort: TB-SGR (Abk.); Gesellschaftskritik mit Charme.
5. BRZ13/MAI.01720 Braunschweiger Zeitung, 06.05.2013, Ressort: 1Titel; Blondine im pinkfarbenen „Pozilei“-Auto.
6. BRZ06/JUN.00862 Braunschweiger Zeitung, 02.06.2006; Schüler belästigt ehemalige Lehrerin und dringt in ihre Wohnung ein.
7. E98/FEB.03813 Zürcher Tagesanzeiger, 14.02.1998, S. 49, Ressort: Kultur; Auf dem Kuhweg zu Vallotton.
8. HAZ13/MAR.00194 Hannoversche Allgemeine, 05.03.2013, Ressort: WISP; Pöbeleien gelöscht.
9. RHZ13/FEB.11625 Rhein-Zeitung, 11.02.2013, S. 20, Ressort: Lokal; Heftiger Streit wegen Darlehen über 300 Euro.
10. M13/JUL.08711 Mannheimer Morgen, 27.07.2013, S. 28; Hier muss er raus, hier wird er krank.
11. M01/MAI.36270 Mannheimer Morgen, 16.05.2001; Viel oberflächliches Sinnieren und wenig Sinn.
12. M12/APR.05372 Mannheimer Morgen, 19.04.2012, S. 4; Floskeln gegen Feminismus.
13. HMP06/NOV.01625 Hamburger Morgenpost, 16.11.2006, S. 7; Die Super-Ex.

Ткачивская М. Язык гнева или вербальное осквернение.

В статье очерчиваются понятия «эмоциональное раскрепощение», «язык гнева», «вербальное осквернение». Выясняются специфика и средства вербального осквернения, исследуются лексические единицы на обозначение негативной характеристики женщины. Подается классификация лексических единиц на обозначение негативной характеристики женщины и приводятся соответствующие примеры. Исследование осуществляется на основании банка данных института немецкого языка в Маннгейме немецкоязычных словарей ругательной лексики, в том числе интернет-словарей. Во внимание принимаются также диалекты, которые только указывают на свое присутствие в общем корпусе инвективы на обозначение женщины. Однако они не являются

статистически значимыми и принадлежат к периферии соответствующих семантических подгрупп. Результаты исследования обосновываются с помощью статистических данных. На основе проработанного материала формулируются выводы, в которых отмечено, что для обозначения негативных характеристик женщины в немецком языке прежде всего наибольшее внимание уделяется ее внешнему виду, моральным качествам (разврату) и умственным способностям и меньше, – возрасту, доминантности, избыточности, говорливости, плаксивости и тому подобное. Тема является малоисследованной и нуждается в последующем анализе.

Ключевые слова: вербальное осквернение, язык гнева, эмоциональное раскрепощение, классификация, семантические подгруппы, характеристика.

Tkachivska M. The Language of Anger or the Verbal Defiling.

The article deals with the notions “emotional liberation”, “language of anger”, “verbal defiling”. It clears out the specifics and means of the verbal defiling, and it studies the lexical units denominating the negative characteristics of women. It presents the classification of the lexical units denominating the negative characteristics of women and provides the corresponding examples. The research is conducted on the basis of data provided by the Institute of the German language in Mannheim and on the basis German dictionaries of obscene language, including the online dictionaries available on the Internet. The research also takes into account those dialects, which reveal their share in the general body of invectives denominating women. Though they are not statistically significant and belong to the periphery of the corresponding semantic subgroups. The results of the research are proved with the statistics data. On the basis of the worked up material some conclusions are made; according to them in German while denominating of the negative characteristic of women the attention is paid to their appearance, immoral qualities and mental abilities in the first place, and only then to such characteristics as age, dominancy, excessiveness, loquacity, tearfulness an so on. The subject is almost uninvestigated and needs further analysis.

Key words: verbal defiling, language of anger, emotional liberation, classification, semantic subgroups, characteristics.

V. ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ. СТИЛІСТИЧНІ ТА КОНТЕКСТУАЛЬНІ ВИЯВИ ЛЕКСИЧНИХ І ГРАМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ

Елена Гармаш
(Горловка)

УДК 81'42

ФЛИРТ КАК СОСТАВНАЯ ЧАСТЬ ЛЮБОВНОГО ДИСКУРСА

В статье рассмотрены основные подходы к дискурсу в научной литературе. Определено, что флирт обладает чертами персонального, или личностно-ориентированного, ритуального, гендерного, диалогического типов дискурса. На основе диаграммы иерархии потребностей выделен еще один тип дискурса – любовный. Исследуемый термин рассматривается с позиции прагмалингвистики. Определено, что настрой на коммуникативную ситуацию проходит на первичной стадии формирования речемыслительной деятельности, то есть любовное чувство является основным мотивом его функционирования. Высказано мнение, что первичным побуждением в коммуникативной ситуации «флирт» выступает желание понравиться особе противоположного пола, произвести хорошее впечатление, заинтересовать собой. Названы микроинтенции, присущие «флирту». Подчеркивается, что флирт – это не просто комплименты, шутки, многозначные взгляды, это еще и речевая игра, которая создает участникам много возможностей для реализации творческого потенциала. Как игра флирт имеет свои правила, набор тактик и приемов. Определено, что общение здесь является фатическим, темы поверхностны, вербальная коммуникация переплетается с тактильно-кинестетическими невербальными средствами.

Ключевые слова: флирт, любовный дискурс, коммуникативная ситуация, первичная мыслительно-речевая деятельность.

Постановка проблемы. Активное развитие прагмалингвистики в последние десятилетия привело к тому, что интерес ученых-лингвистов сместился к исследованию частных проявлений коммуникативной деятельности в определенных профессиональных, возрастных, гендерных группах. Тем не менее, в науке по-прежнему отсутствует комплексный анализ речевых стратегий и тактик любовного общения. Эмотивно-прагматическая модель поведения, которая организует речевой жанр «флирт», является базовой в условиях становления теории межличностной коммуникации мужчины и женщины.

Современное коммуникативное общество требует быстрого завязывания и укрепления деловых и личных взаимоотношений. Флирт как речевой жанр, улучшающий их в косвенной форме, придает коммуникации динамичность, особую загадку, пикантность. Этим и обусловлена **актуальность нашего исследования.**

Анализ последних исследований и публикаций. Флирт как часть любовного дискурса рассматривался в трудах следующих лингвистов: В.В. Дементьева, Л.Д. Колоян, Е.М. Тарнавской, И.И. Морозовой и т. д. **Цель статьи** – дать общее представление о том, что такое любовный дискурс, и показать место поведенческого речевого жанра «флирт» в нем: его специфику и дискурсивные характеристики; доказать на примерах из художественной литературы, что в основе исследуемого коммуникативного события находится любовное переживание.

Изложение основного материала. Коммуникативную ситуацию «флирт» сложно отнести к какому-либо определенному типу дискурса. Рассмотрим существующие классификации. В зависимости от сферы использования различают рекламный, административный, религиозный, спортивный, бытовой и другие типы дискурса [7, с. 302-304]. Отметим особый, социолингвистический подход В. И. Карасика к типологии дискурсов. Он выделяет два их типа: персональный (личностно-ориентированный) и институциональный (статусно-ориентированный). В институциональном дискурсе личность выступает как представитель социальной группы, общение ведется в заданных рамках, например политический, административный, юридический, военный, педагогический.